

Godsdienst op school

Marijke Linthorst is tegen ‘het onderbrengen van islamitisch godsdienstonderwijs bij de openbare scholen’ en acht dit in strijd met ‘godsdienstvrijheid binnen de grondslagen van de Nederlandse rechtsstaat’ (S&D 2008/7-8). In feite bestaat dit keuzevak, naast het verplichte kennisgebied geestelijke stromingen, al tientallen jaren op openbare scholen, net als de keuzevakken protestants, katholiek en joods godsdienstonderwijs en humanistisch vormingsonderwijs. Een stukje geschiedenis is kennelijk nodig.

Sinds de Franse Revolutie hebben zich verschillende modellen ontwikkeld van de scheiding van kerk en staat. Gemeenschappelijk is het uitgangspunt dat de overheid niet op de stoel van de kerken (en andere genootschappen op geestelijke grondslag) moet gaan zitten — en omgekeerd. In Frankrijk kent men de neutralistische interpretatie van dit beginsel: geen overheidsgeld voor godsdienstige en levensbeschouwelijke activiteiten. In Nederland kennen we een pluralistische interpretatie: als de overheid godsdienstige en levensbeschouwelijke activiteiten bekostigt, dan dient dat te gebeuren op voet van gelijkwaardigheid van alle geestelijke stromingen.

Eind jaren tachtig heeft een adviescommissie onder voorzitterschap van Ernst Hirsch Ballin dit uitgangspunt op verzoek van de regering uitgewerkt in een rapport getiteld *Overheid, godsdienst en levensovertuiging* (1988). Godsdienstige en levensbeschouwelijke activiteiten in, onder andere, het onderwijs mogen worden ‘mee bekostigd’, zo wordt hierin gesteld, met inachtneming van een aantal randvoorwaarden: 1) voor de inhoud is niet de overheid verantwoordelijk maar de betrokken genootschappen op geestelijke grondslag; 2) niet deze genootschappen zelf worden bekostigd, maar activiteiten die daartoe opgeleide professionals verrichten binnen de marges van de Grondwet en overige wetgeving; 3) keuzevrijheid staat centraal, niemand mag gedwongen worden tot gebruik van deze voorzieningen; 4) alle godsdienstige en levensbeschouwelijke activiteiten komen in

aanmerking voor bekostiging, mits zij voldoen aan door de overheid op te stellen kwaliteitseisen; 5) de verdeelsleutel van de overheidsbekostiging is niet gebaseerd op ledentallen cq. grootte van de genootschappen, noch op hun herkomst, maar op de omvang van de gebleken behoefte aan de betreffende voorzieningen. Vooral over dit laatste punt is veel gesteggeld, omdat sommige geestelijke stromingen de herkomst belangrijker vonden dan de vrije keuze voor voorzieningen.

De Partij van de Arbeid heeft zich altijd ingezet voor dit pluralistische model en met name voor een gelijke behandeling op basis van keuzevrijheid. Tot op heden wordt godsdienstonderwijs op confessionele scholen landelijk bekostigd, terwijl openbare scholen afhankelijk zijn van gemeentelijke bekostiging. Dat leidt tot grote rechtsongelijkheid, aangezien de meeste gemeenten — zoals Amsterdam — het benodigde geld niet of slechts voor een deel vrijmaken. Zeker nu, sinds de invoering van de Wet op de beroepen in het onderwijs (B10), aan godsdienstdocenten dezelfde pedagogische, didactische en andere eisen worden gesteld als aan andere docenten — terecht natuurlijk — is een gelijke behandeling in de bekostiging niet meer dan logisch: alleen zo kan de vereiste kwaliteit worden gewaarborgd.

Een meerderheid in de Tweede Kamer, waartoe ook de PvdA behoort, is dan ook voorstander van landelijke bekostiging van de keuzevakken godsdienst en humanistisch vormingsonderwijs binnen de openbare basisscholen. In de media wordt nogal eens verondersteld dat de PvdA antigodsdienstig zou zijn en dus vóór het neutralistische model. In werkelijkheid heeft de partij sinds haar oprichting altijd op positieve wijze aandacht besteed aan de levensbeschouwelijke pluriformiteit in Nederland — zie bijvoorbeeld de activiteiten van het Trefpunt van Socialisme en Levensovertuiging waarin alle belangrijke geestelijke stromingen vertegenwoordigd zijn en dat de partij gevraagd en ongevraagd adviseert. Misschien kan Marijke Linthorst daar eens te rade gaan?

ROB TIELMAN

Voorzitter landelijk platform openbaar onderwijs CBOO